

Bestandsplan for elg, hjort og rådyr

Kvikne storviltvald

2018- 2021

Forsidefoto: Trond Livden

INNLEDNING	2
STATUS.....	3
VALDETS YTTERGRENSER, AREAL OG MEDLEMMER	3
PLANPERIODE	5
HOVEDMÅL OG DELMÅL	5
PLAN FOR BESTANDSUTVIKLING OG AVSKYTNING	5
Elg.....	6
Hjort	6
Rådyr	7
BESLUTNINGSUNDERLAG, STATUS OG VURDERINGER.....	7
ELG.....	8
"SETT ELG"	8
ANDELEN ELG SOM OVERVINTRE HER PÅ KVIKNE HAR OGSÅ ØKT DE SISTE ÅRENE. PÅ SLUTTEN AV 90- TALLET VAR DET SVÆRT SJELDEN AT DET BLE OBSERVERT ELG PÅ VINTERSTID. NÅ BLIR DET OBSERVERT OVERVINTRING FLERE STEDER I KVIKNE-DALFØRET.	9
AVSKYTNINGSRISULTAT	9
SLAKTEVEKTER	10
.....	11
VURDERINGER.....	11
Uttak av elgku uten kalv.....	12
Uttak av "gjeldku"	12
Høyt uttak av yngre dyr	12
Dreining av kjønnsforholdet	12
Langsiktig effekt av "negativ jaktseleksjon"	13
Forholdet til målsetninger i andre planer.....	13
Konklusjon.....	13
HJORT	14
AVSKYTNINGSRISULTAT OG SETT-DATA	14
VURDERINGER.....	16
PLANPERIODEN 2018-2022	17
TILTAK I PLANPERIODEN.....	17
VILTSTELL.....	17
PRISYSTEMER OG PRISING AV JAKT	17
AVSKYTNINGSTRATEGI FOR ELG.....	18
AVSKYTNINGSTRATEGI FOR HJORT	18
AVSKYTNINGSTRATEGI FOR RÅDYR.....	19
KOMPETANSEHEVING	19
ØKONOMI OG GJENNOMFØRING	19

Bestandsplan for elg, hjort og rådyr for Kvikne storviltvald

INNLEDNING

Retten til å drive jakt og fiske har gjennom århundrene utviklet seg til en grunneierrett som normalt ligger til den enkelte landbrukseiendom.

Eiendomsforholdene i norsk utmark omfatter privat grunn (ca. 50 %), statens grunn (35 % stort sett i Nord-Norge), statsallmenninger (11 %), bygdeallmenninger (3 %) og kommunal grunn (1 %). Mens statsgrunn og allmenninger stort sett utgjør store og velarronderte områder, er den private utmarka oppstykket i et stort antall eiendommer, og det er nesten alltid behov for å forvalte flere eiendommer sammen for å få til en hensiktsmessig forvaltning og bruk av viltet og fisken.

I det dette skrives er det i overkant av seksti år siden arbeidet med organisering av private grunneiere med tanke på forvaltning og næringsmessig utvikling av utmarksressursene for alvor skjød fart. Viltloven av 1951, og særlig diskusjonene under forberedelsene til loven, hadde gitt stort fokus på problemene med organiseringen av jaktrettshaverne. Som en følge av dette ble det derfor i mange bygder opprettet en rekke utmarks- og viltlag.

Prosjektet *"Lokal forvaltning av de høstbare vilt- og fiskeressursene"* (1996 – 1999) ble opprettet i samråd mellom Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet (DN 1996). Under ledelse av Direktoratet for naturforvaltning ble den offentlige satsningen organisert. Målet med prosjektet var at den praktiske forvaltningen av vilt- og fiskeressursene i den grad det var hensiktsmessig innen 2006 skulle utøves lokalt. Når det gjaldt den private forvaltningen skulle prosjektet bidra til det praktiske og finansielle ansvaret for forvaltningen av vilt- og fiskeressursene. Videre skulle rettighetshaverne organisere seg i fellesorganer for vilt- og fiskeområder og gå sammen om en felles forvaltning gjennom driftsplaner.

Hjorteviltforskriften (FOR-2016-01-08-12) tar for seg arbeidet med bestandsplaner og sier blant annet at kommunen kan godkjenne en flerårig, maksimalt 5- årig bestandsplan. De to foregående bestandsplanene for Kvikne storviltvald var 5- årige planer. Vi har nå valgt å utarbeide en 4- årig bestandsplan for å komme i takt med gjeldende bestandsplan for Nord- Østerdal Rørø Elgregion, vestre område (2018- 2022). Innen hjorteviltforvaltning viser dessuten erfaringene at 5- årige bestandsplaner er et for langt tidsperspektiv på grunn av en betydelig produksjon og tilvekst som årlig skal høstes, samt en høy irregulær avgang¹.

¹ Pedersen, P.H., 2009. Moderne hjorteviltforvaltning med ny virkemiddelbruk mot 2015. Forslag til moderne strategisk satsing for bærekraftig forvaltning av elg, hjort, rådyr og villrein. – DN-rapport 2009-4

STATUS

Valdets yttergrenser, areal og medlemmer

Kvikne storviltvald² består av jaktfelt³ for elg hvor samtlige felt er betalende medlemmer av Kvikne Utmarksråd. Kvikne Utmarksråd, ved daglig leder, er valdansvarlig⁴ og opptrer på vegne av jaktrettshaverne⁵ overfor kommunen i saker som berører valdet. Valdet er sammenhengende og har en avgrensning og en form som gjør det egnet⁶ til jakt på elg, hjort og rådyr, og som gjør det sikkerhetsmessig forsvarlig å utøve jakt.

Valdet avgrenses av Tynset kommunes yttergrenser i vest, nord og øst. I sør danner den tidligere soknegrensa til Kvikne valdgrense. Eneste unntak er Leiran/Låggia utmarkslag i sørvest. Leiran/Låggia utmarkslag meldte seg ut av Kvikne Utmarksråd i 1998 og er heller ikke med i storviltvaldet.

<i>Jaktområde</i>	<i>Kontaktperson</i>	<i>Jaktfelt</i>	<i>Tellende areal i dekar</i>
Øvre Dølvad	Ivar Hysten	Øvre Dølvad	5 600
Nedre Dølvad	Svein Magne Storaas	Nedre Dølvad	12 040
Kvikne nord	Trygve Estensgård	Kvikne nord	44 800
Nerbygda vest	Stein Grue	Kvikne vest	11 950
Innerdalen	Svein Ringli	Kvikne vest	9 900
Kvikneskogen	Audun Langtjernet Kregnes		
”	”	Såttaldalen	12 220
”	”	Løkkjelia	8 530
”	”	Tunntjønnfeltet	12 550
”	”	Tørresvangen/ Kløftåsen	15 680
Burudalen	Steinar Munkhaugen	Burudalen	12 170
Nordskogen	Ketil Rostad/Svein Magne Storaas	Nordskogen	18 190
Odden/Prestlien	Stein Hanshus	Odden/Prestlien	11 000
Vollan utmarkslag	Kjell Olav Nymoen	Vollan	32 063
Ulvmoen	Hans- Jørgen Storinnset	Ulvmoen	11 620
Nappsjølia	Nils- Ivar Børli	Nappsjølia	1 960
Ya/Gryta	Kristoffer Flaa Sørensen	Ya/Gryta	18 000

Tabell 1. Medlemsoversikt Kvikne storviltvald per 2018.

² jf. § 2 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt (FOR-2016-01-08-12)

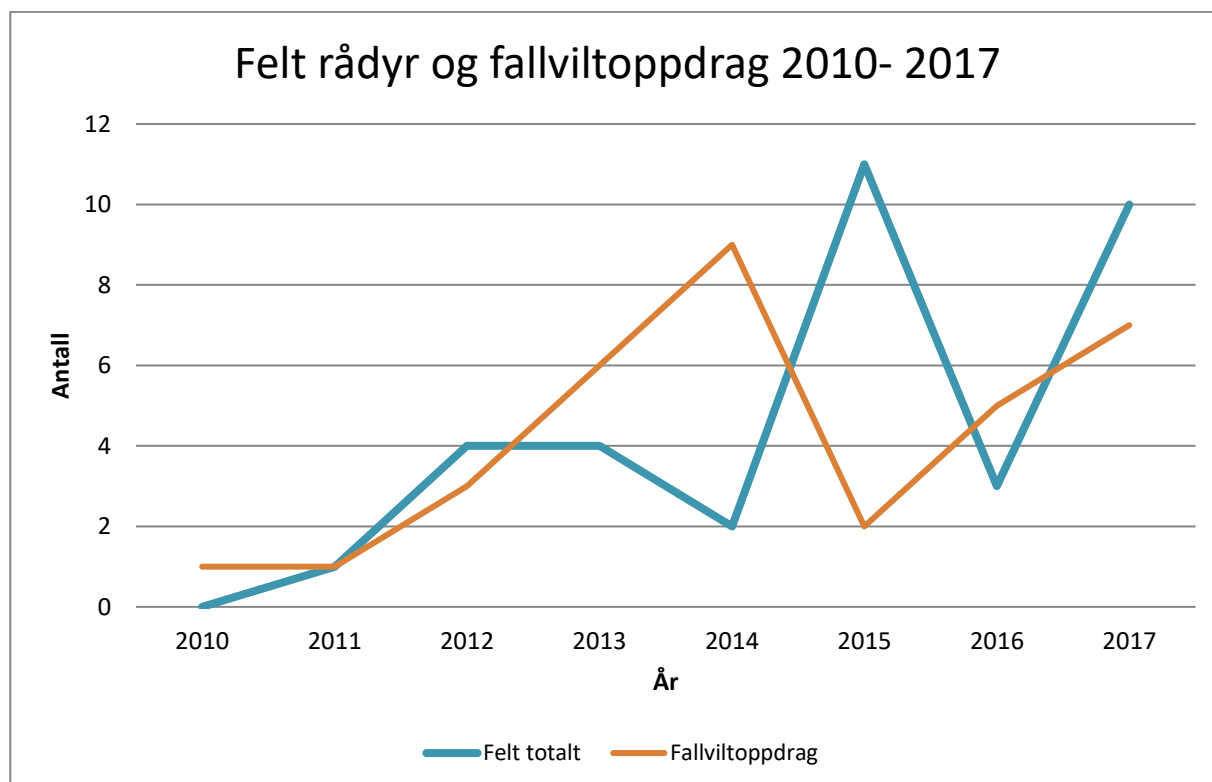
³ jf. § 2 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

⁴ jf. § 10 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

⁵ jf. § 27 i Lov om viltet (LOV-1981-05-29-38)

⁶ jf. § 9 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

Tellende⁷ areal for elg i valdet er 241 043⁸ dekar (se tabell 1). For elg, hjort og rådyr har ikkje arealet vært brukt som grunnlag for tildeling av fellingsretter internt i valdet. Rettighetshaverne har hatt et møte med diskusjon om fordeling av elg etter erfaringer på elgens bruk av arealene. Tildelingen har vært gjort i henhold til prosentfordeling på alder og kjønn. For rådyr har det vært kvotefritak⁹, og dette har fungert bra. Det felles ikke mange rådyrene på Kvikne, bare et ensifret antall årlig, og derfor har vi valgt å vise statistikken kun som en figur (se figur 1). Den største dødeligheten er påkjørsler av motorkjøretøyer på riksveien gjennom bygda, oversikt over fallviltoppdrag på rådyr langs Rv3 sammenlignet med fellinger på Kvikne er tatt med figur 1. Hjortebestanden har vært i vekst, som gjør seg synlig gjennom sett- data for de siste årene (se figur 6 og 7).

Figur 1. Oversikt over antall felte rådyr og fallviltoppdrag på rådyr i perioden 2010- 2017.

⁷ jf. § 2 & 8 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

⁸ Arealberegnet 2015

⁹ jf. § 20 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt

Planperiode

Planperioden strekker seg fra og med jaktåret¹⁰ 2018 og til og med 2021. Tidligere har vi fulgt en 5-års syklus i bestandsplanen for hjortevilt, men for å komme i takt med elgregionens bestandsplanperiode har vi nå valgt å lage en fireårig plan.

Hovedmål og delmål

Planen inneholder målsetting for bestandsutviklingen og plan for den årlige avskytingen i antall, fordelt på alder og kjønn. Planens målsetting skal ta hensyn til offentlige målsettinger dersom noen slik foreligger. Godkjent bestandsplan skal gi grunnlag for at kommunen skal gi en samlet fellingstillatelse for hele planperioden som valgfrie dyr.

- ★ Planens hovedmål er å engasjere og ansvarliggjøre jaktrettshaverne i forhold til viltforvaltningen på egen grunn og sett i lys av landbruksnæring og friluftsliv.
- ★ Delmål for perioden er:
 - Heve kunnskapen om viltforvaltning for jaktlag og jaktrettshavere gjennom møter og skriftlig informasjon
 - Gi jaktrettshaverne kunnskap om viltets økonomiske verdi
 - Gi jaktlagene kunnskap om hvilken betydning jakt har for å heve hjorteviltbestandens avkastning
 - Bidra til at Nord-Østerdal-Røros elgregion har samlen og felles forvaltningsmål
 - Fortsatt sørge for at jaktlaga har nødvendig kompetanse til å selv føre sett- og felt- skjema på settogskutt.no

Plan for bestandsutvikling og avskyting

På Kvikne er det svært lite elg som er stasjonære gjennom året. De aller fleste kommer trekkende til Kvikne når snøen smelter og forlater når snøen faller. Dette medfører at grunneierne på Kvikne ikke kan forvalte steden stamme, men må delta i større regionale grunneiersammenslutninger som forvalter arealer som dekker elgens helårige levested. Bestandsutviklingen i Kvikne er derfor avhengig av forvaltningen i andre deler av Nord-Østerdal, spesielt i vinterbeiteområdene i Glåmdalføret. Eksempelvis kan jakt i Glåmdalføret, etter at elgen har forlatt Kvikne pga. snømengden, få negative konsekvenser for vår bestandsutvikling.

Hjorten skiller seg noe ut fra elgen da det er en viss andel (varierende fra år til år) som overvintrer. Det igjen gir oss muligheten for å påvirke bestanden gjennom fôring og andre tiltak i vinterhalvåret. Det ser ut til at de dyrene som trekker ut om høsten drar både sør og nordover, med hovedtyngden mot nord og nordvest.

Rådyrenes overlevelse er i stor grad avhengig av snøsituasjon og mattilgang i vinterhalvåret. Vinterfôring påvirker dermed i stor grad bestanden.

Noen overordnede mål i planperioden er:

- ★ Kvikne ønsker en stabil elgbestand og vil etterstrebe dette i den årlige avskytinga
- ★ Kvikne ønsker en stabil hjortebestand og vil etterstrebe dette i den årlige avskytinga.
- ★ Kvikne ønsker å øke tettheten av rådyr og vil etterstrebe dette i den årlige avskytinga.

¹⁰ jf. § 40 i Lov om viltet

For å få til dette er det viktig å være mer konkret i våre måltall:

Elg

- Kvikne skal ha en elgkvote på 34 dyr per år de to første driftsårene. Deretter skal kvoten øke til 38 dyr nest siste året og til 40 dyr det siste driftsåret. Målet er en stabil kvote på 40 dyr.
- Gjennomsnittlig fellingsprosent for planperioden bør være om lag 80 % med et akseptert avvik
- Avskytinga skal gjennom planperioden tilpasses elgregionens avskytingsstrategier
- I slutten av planperioden skal avskytingen fordeles med minst 60 % kalv og ungdyr hvorav kalv utgjør mer enn halvparten, 14 - 16 % eldre ku og resten eldre okse (dette må imidlertid ses i sammenheng med trenden i ku/okse forholdet i bestanden)
- Maksimum 55 % hanndyr skal felles (dette må imidlertid ses i sammenheng med trenden i ku/okse forholdet i bestanden)
- Vi skal prøve å stabilisere forholdet ku/okse på omlag 1,2-1,5:1
- Vi skal prøve å heve andel kalv per kalvku til 1,3– 1,5

Foto: Magne Rønning

Våre målsetninger om bestandstetthet kan vi nå ved å la være å skyte de store og velutviklede kuene. Er vi samtidig forsiktig med tilsvarende okser klarer vi å bevare gode avlsegenskaper. Store, eldre kyr (4 – 9 år) produserer ofte tvillingkalver, og ved å bevare disse kan vi heve andelen kalv per kalvku og derigjennom elgtettheten.

Store elgkyr foretrekker store elgokser og vekt og alder henger like nøye sammen som vekt og kjønnsmodning, alder og gevirutvikling, produksjon og alder.

Hjort

Hos hjorten er andelen store bukker («haremsbukker») viktig for bestandsutviklingen i et område, da hindene som regel vil trekke inn til områder der dominante bukker oppholder seg og gjerne gjør sin tilstedeværelse kjent gjennom brøling.

- Kvikne skal ha en stabil hjortekvote på 20 dyr.
- Gjennomsnittlig fellingsprosent for hjort i planperioden bør økes til- og stabiliseres ved- ca 80 % med et akseptert avvik.
- Det bør maksimalt felles 20 % eldre bukk og 20 % eldre hind per år. I slutten av planperioden skal avskytingen fordeles slik at det maksimalt er felt 20 % eldre hind, 20 % eldre bukk og resten fordelt på kalv/ungdyr.

Foto: Magne Rønning

- Det skal føres skjema for ”sett hjort” i planperioden.
- Felling av hjort skal registreres på www.kvikneutmarksrad.no av jeger/jaktlag selv fortløpende.
- Vårtelling av hjort skal gjennomføres i planperioden for å få en bedre oversikt over utviklingen i bestanden.

Rådyr

- Vi ønsker å øke bestanden av rådyr, samt jobbe for økt utnyttelse av rådyret som ressurs.
- For å nå målet om å øke bestanden oppfordres det til å spare eldre geit i planperioden.
- Felling av hjort skal registreres på www.kvikneutmarksrad.no av jeger/jaktlag selv fortløpende.

Foto: Kristin Lund Austvik

For alle de tre hjorteviltartene er det viktig å kjenne bestandsutviklingen fra år til år, basert på jegerobservasjoner, jakteffektivitet (felt dyr pr. jaktinnsats) og andre tilgjengelige måletall. Dette gjør at man kan tilpasse avskytingen innen planperioden på en slik måte at bestandsmålene oppnås.

BESLUTNINGSUNDERLAG, STATUS OG VURDERINGER

Kvikne er betalende medlem i Nord-Østerdal-Røros elgregion¹¹, som er en sammenslutning av storviltvald innen hele eller deler av følgende kommuner: Holtålen, Røros, Engerdal, Os, Tolga, Tynset og Rendalen. Regionen utgjør det område som den felles elgstammen bruker gjennom året, og ny kunnskap om elgens bruk av leveområdet kan gjøre det nødvendig med justering av regiongrensene, til å også omfatte områder i andre kommuner.

Det føres ”Sett elg”- skjemaer for alle felt innen Kvikne storviltvald. Systematisk innsamling av observasjoner gir et brukbart bilde av elgbestanden, og med visse forbehold kan ”Sett Elg” gi oss et inntrykk av bestandsstørrelse, kjønnsfordeling i bestanden og kalvproduksjon¹². Data som gis gjennom innsamlingen av ”Sett elg” skjemaer behandles for valdet (se figur 2 og 6 og tabell 2) før de føres inn i hjorteviltregisteret (settogskutt.no) for videre behandling i større sammenheng.

Bestandsplanen for Nord-Østerdal-Røros elgregion, vestre område, er vedtatt gjeldende for tidsrommet 2018 – 2021. Forskrift om jakt- og fangsttider er gjeldende for jaktseongene for jaktseongene fra og med 1. april 2017 til og med 31. mars 2022.

Ettersom Kvikne er medlem i Nord-Østerdal-Røros elgregion, og gjennom medlemskapet må forholde seg til regionens vedtak, skal denne planens målsetninger ikke være motstridende

¹¹ Vedtekter for Nord-Østerdal-Røros elgregion

¹² Haagenrud, Hans. Hjorteviltet 2004, sidene 16 - 21

regionens vedtatte målsetninger.

Observasjoner Årstall	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Sett elg per jeger per dag	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3
Sett ku per okse	3,1	1,6	1,5	2,9	2,8	2,1	2,8	1,8	1,3	2,6	2,9	1,1	1,3	1,2
Sett kalv per kalvku	1,4	1,6	1,5	1,2	1,7	1,2	1,2	1,1	1,2	1,4	1,1	1,3	1,3	1,2
Sett ku i % av bestanden											42,4	35,8	35,5	37,7
Sett okse i % av bestanden											14,7	32,4	27,3	32,7
Sett kalv i % av bestanden	32,2	30,3	25,9	24,4	32,9	30,4	29,5	28,7	25,2	34,9	37,3	36,4	36,6	21,8
Dagsverk per felt elg					63,0	25,5	20,8	22,6	21,5	22,5	24,3	17,8	17,7	24,9

Observasjoner Årstall	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sett elg per jeger per dag	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,41
Sett ku per okse	1,8	1,3	1,9	1,3	1,4	1,0	1,1	1,2	0,9	1,4	1,1	0,9	1,34
Sett kalv per kalvku	1,2	1,0	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2	1,11
Sett ku i % av bestanden	40,0	39,0	36,0	38,2	35,9	31,9	37,5	34,3	33,5	37,3	37,4	36,7	39,6
Sett okse i % av bestanden	22,6	30,1	18,9	29,4	26,1	30,5	33,3	28,7	37,6	25,8	35,1	36,3	29,5
Sett kalv i % av bestanden	29,2	12,8	42,3	25,9	24,3	38,2	21,2	25,4	22,3	38,5	19,6	17,7	22,5
Dagsverk per felt elg	27,5	35,1	65,0	26,7	27,3	39,1	30,8	18,1	25,9	25,6	29,0	21,9	18,0

Tabell 2. "Sett elg" statistikk Kvikne storviltvald 1991- 2017

ELG

"Sett Elg"

Kvikne er prisgitt elgforvaltningen i Nord-Østerdal-Rørø elgregion og dette kommer svært godt til syne når vi registrerer hva som er sett av elg på Kvikne, og spesielt godt når vi ser på de årlige variasjoner i andel sett ku per okse (se tabell 2). Variasjonene har vært fra tre til én ku per okse fra 1991 og fram til 2009, og med 2,9 til 1,1 fra ett år til det neste, som det mest ekstreme. Slik variasjon kan kun komme til syne når antall observasjoner er for få, eller for områder som mer eller mindre tilfeldig brukes av elg. De siste årene har andelen ku per okse ligget, til dels godt, under målsetningen på 1,6-1,8. Vi har derfor valgt å se bort fra målsetninga i bestandsplanen om å skyte maks 55 % hanndyr totalt og heller prioritere å ikke redusere ku- andelen ytterligere. Siste året av planperioden var andelen ku/okse på et akseptabelt nivå. For kommende planperiode har vi valgt å sette mål om ku pr okse til 1,2 – 1,5 ettersom dette er målsetningen i planen for NØRE i samme periode.

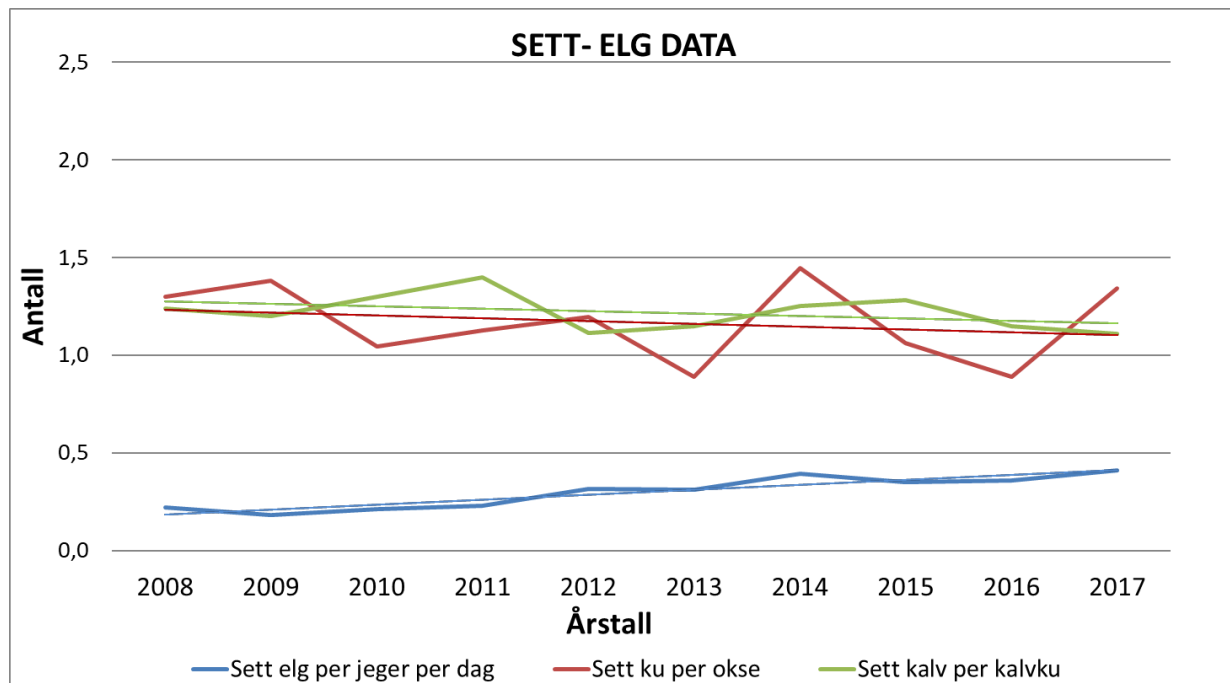

Foto: Magne Rønning

Det må dermed være et mål for oss på Kvikne å stabilisere forholdet ku/okse til 1,2-1,5 og å heve andel kalv per kalvku til øvre del av intervallet 1,4 – 1,6.

Merkeprosjektet i elgregionen viste at «de eldre kollene bruker de samme sommerområdene hvert år. Når de først har etablert område vil de tilbringe sommeren i samme trakten resten av livet¹³».

Dette viser tydelig hvor viktig det er at vi på Kvikne ikke skyter ut en for høy andel av de elgkyrne som trekker hit på sommerbeite og lærer opp nye generasjoner til å trekke hit.

Figur 2. Utvikling av elgstammen basert på observasjoner årene 2008- 2017

Andelen elg som overvintrer her på Kvikne har også økt de siste årene. På slutten av 90- tallet var det svært sjelden at det ble observert elg på vinterstid. Nå blir det observert overvintring flere steder i Kvikne-dalføret.

Overvintra elgku ved Sylranden vinteren 2018.
Foto: Magne Rønning

¹³ Bestandsplan Nord- Østerdal Røros elgregion, vestre område 2014- 2017.

Avskytningsresultat

Alle jaktlag har plikt til å opplyse om fellingsresultatet. Valdansvarlig representant skal levere fellingsrapporten til kommunen 14 dager etter jaktas utløp. Kommunen skal rapportere fellingsresultatet til SSB 30 dager etter siste jakt dag¹⁴. Statistisk sentralbyrå bearbeider resultatene kommunevis og publiserer det. Dette er viktige data når kommunen og rettighetshavere skal vurdere bestand og fellingskvoter. Fellingstall er tilgjengelig for alle på www.ssb.no og www.hjortevilt.no.

I 2001 ble Kvikne ett storviltvald og med Kvikne Utmarksråd som valdansvarlig. I perioden 2001 til 2004 ble det felt til sammen 103 dyr med fordelingen **24,3 %** eldre okse, **16,5 %** eldre ku og **59,2 %** kalv og ungdyr. Første bestandsplanperioden (2005-2009) for Kvikne storviltvald viser en fordeling som nesten totalt samsvarer med anbefalingene i rapporten "Elg-Skog-Samfunn"¹⁵ for forvaltning av bestander hvor det ønskes stabilitet. For de to siste bestandsplanperiodene (2010-2014 og 2015-2017) ble det tatt ut færre voksne kyr enn anbefalingene og målsettingene i planen på grunn av det lave ku/okse forholdet.

Dette viser at store vald med tildeling av frie dyr for hele planperioden kan levere gode avskytningsresultater dersom analysen baseres på flere år og ses i sammenheng med sett-data. Det må imidlertid poengteres at felte dyr registreres i statistikken etter deres egentlige alder, og at dyr som eksempelvis nedklassifiseres i alderstildeling pga. lav vekt eller skader, dermed utgjør en andel av den voksne kategorien (eldre og ungdyr).

Slaktevekter

Høy kroppsvekt er en fordel. Kalvenes vekt og utvikling er avhengig av vekta og kondisjonen til kua. En stor mor i godt hold, føder som regel én eller to store kalver med store overlevelsesmuligheter. Dette er et godt utgangspunkt for videre vekst. En liten mor i dårlig kondisjon føder gjerne kalv senere på sommeren og med lavere kroppsvekt. Kalvene blir dermed født rett inn i en negativ spiral (liten kalv → liten åring → liten voksen). Kuene kan imidlertid utsette kalvproduksjonen i ett eller to år for å vokse seg store¹⁶.

Vektutvikling hos kalver og åringer har klar sammenheng med sommerværet. Høy gjennomsnittstemperatur og mye sol fører til lavere vekter enn en kald, skyet sommer.

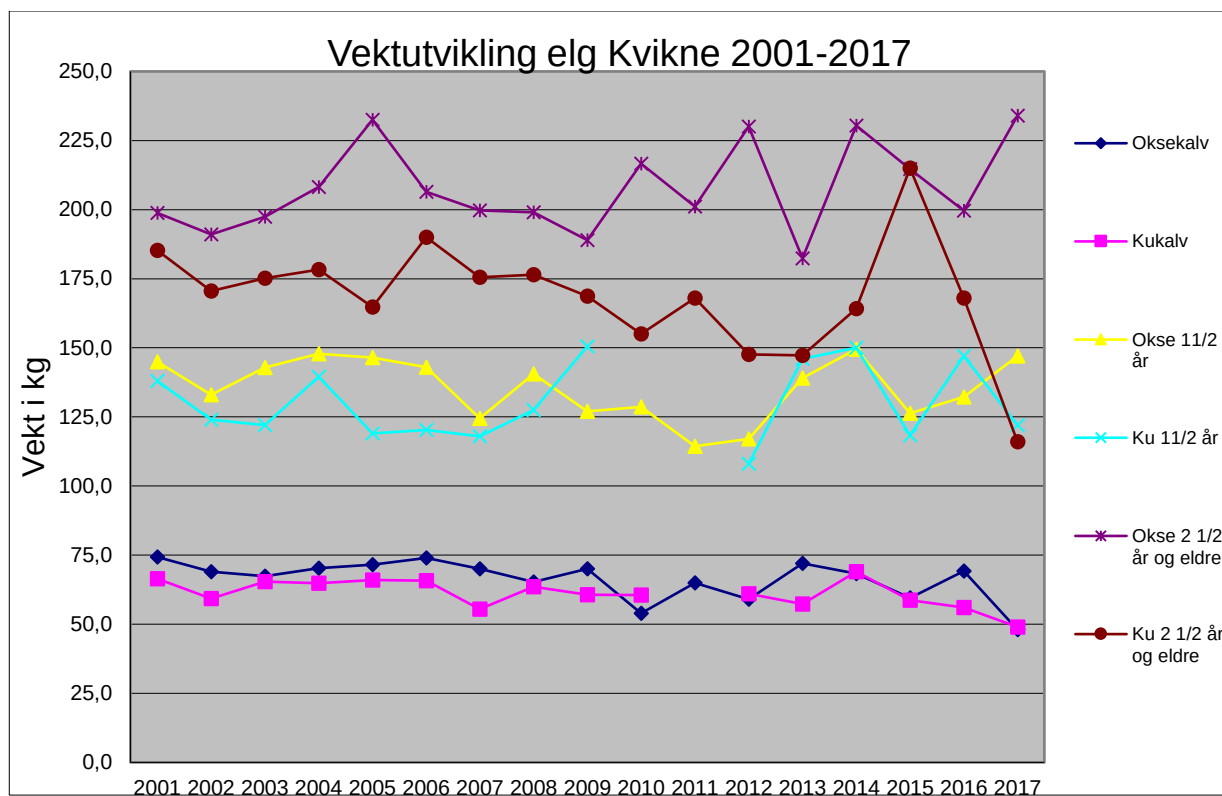
Dette skyldes at høy gjennomsnittstemperatur fører til rask vekst og tidlig frafall av fôrverdi¹⁷. Det er også slik at undersøkelsen¹⁵ det henvises til, viser sammenheng mellom vekt og høyde over havet, og vekt og bestandstetthet. Kalvevekten har en klar negativ sammenheng med høyden over havet. For åringer er sammenhengen også tydelig, men noe mindre. Slaktevektene på Kvikne, figur 3, viser at verdien ligger over det undersøkelsen¹⁵ viser til for vårt høydslag. Sannsynligvis har dette sammenheng med de gode vekstforholdene berggrunnen gir på Kvikne.

¹⁴ Jfr. § 25, Forskrift om forvaltning av hjortevilt

¹⁵ Sæther, B-E., Solbraa, K., Sødal, D.P. & Hjeljord, O. 1992. Sluttrapport Elg-Skog-Samfunn. NINA forskningsrapport 28: 1-153.

¹⁶ Jerstad, K., Solbraa, K. & Knutsen, S. 2003: Måltrettet elgforvaltning – bedre ressursutnytting. ISBN 82-529-2677-0.

¹⁷ Hjeljord, O. 1996. Dr. agric. Thesis 1996. Moose (*Alces alces*) habitat quality – an empirical approach. Department of Biology and Nature Conservation Agricultural University of Norway.

Figur 3. Vektutvikling på skutt elg i Kvikne storviltvald for perioden 2001-2017. OBS: enkelte tall baserer seg på bare ett dyr og er dermed ikke nødvendigvis representative som snittvekter (f.eks eldre ku i 2017).

Vurderinger

Kjønns- og aldersfordelingen i en elgbestand er avgjørende for produksjonen i bestanden. Siden jegerne er ansvarlige for ca. 85 % av dødeligheten i elgbestanden, har jegeren nærmest full kontroll over både bestandsstørrelse og struktur, dvs. alders- og kjønnsfordelingen i bestanden. En elgbestand med en «sunn» kjønnsfordeling bør ha ca. 35 – 40 % voksne okser, 1 ½ år og eldre. Samtidig bør jegerne spare voksne, produktive elgkyr. For å oppnå dette, tar jegerne ut 52–55 % hanndyr totalt, med fordeling på ca. 65 % kalver og ungdyr, ca. 15 % voksne hunndyr og ca. 20 % voksne hanndyr. Dette kalles for rettet avskyting og er for lengst godtatt av grunneiere og elgjegere i Hedmark¹⁸.

Det er tidligere vist i undersøkelser at usikkerhet i anslag av bestandsutvikling og jegernes evne til å ta ut riktig kvote, vil kunne ha store konsekvenser for stabilitet og avkastning i en elgbestand¹⁹. Simulert bestandsutvikling viste at den var spesielt følsom for tilfeldig variasjon i uttaket dersom hoveddelen av beskatningen ble lagt på eldre dyr. Variasjonen i bestandsstørrelse og avkastning økte i forhold til der hoveddelen av avskytingen ble lagt på kalv. Bestander hvor man i hovedtrekk beskattet eldre dyr viste også større sannsynlighet for ukontrollert bestandsnedgang, og ved et variabelt (i prosent av uttaket) årlig uttak av kyr innen forskjellige aldersgrupper vil dette kunne skape stor variasjon i kalvetilveksten året etter.

Avskyting som skissert ovenfor gir en produktiv elgstamme, forutsatt en positiv sammenheng mellom stammestørrelse og beitetilbud. Avskytningsmodell som i tillegg premierer uttak av lette eldre kyr er med på å høyne produksjonen av kalv. Rett kjønnsfordeling hos eldre okse og ku, hvor

¹⁸ Haagenrud, Hans og Tom Hjemseteren: Elgen i Hedmark 2003 – en bestandsoversikt. Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen. Rapport nr. 2/2003, 10 s.

¹⁹ Solberg, E. J., Heim, M., Sæther, B. E. og Holmstrøm, F. 1997. Oppsummeringsrapport, Overvåkningsprogram for hjortevilt. NINA Fagrapport, 30

begge har en høy gjennomsnittsalder (6-9 år) og høy gjennomsnittsvekt, fører til en større andel fødte tvillingkalver. Dette skyldes den nære sammenheng mellom alder, vekt og evne til reproduksjon. En stamme med høy reproduksjonsevne gir muligheter til å holde en lav vinterstamme som samtidig gir god avkastning.

Uttak av elgku uten kalv

I en avskytningsmodell der en tar ut ku uten kalv vil det først og fremst felles 2-4 årige kyr. Årlig variasjon i antallet kyr som mister kalven(e) før eller rett etter fødsel, vil imidlertid kunne medføre forskjeller i aldersfordelingen av skutte dyr fra år til år med tilsvarende endringer i aldersfordelingen og produktiviteten av de gjenværende kyrne. Tilsvarende vil årlig variasjon i andelen kyr som høstes, for eksempel som følge av problemer med å finne tilstrekkelig antall kyr uten kalv, medføre variasjon i antall kalv året etter. Alternativt kan en tenke seg at avskytingen av ku ikke vil variere stort fra år til år som følge av at jegerne skyter også kalveførende kyr. Hvilke konsekvenser dette har for kalvens videre overlevelse finnes det lite data på, men sannsynligheten for at både kalvens overlevelse og framtidige produktivitet reduseres betraktelig er sannsynlig. Dette har igjen konsekvenser for stabiliteten og størrelsen av de neste års avkastning.

Uttak av "gjeldku"

Antagelsen om at kyr ved en viss alder slutter å produsere kalv er svært dårlig dokumentert, og i den utstrekning en har indirekte data (f. eks. data fra skutte dyr) på dette antyder disse at denne antagelsen er sterkt overdrevet²⁰. I Vefsn i Nordland ser vi at det er kun en svak nedgang i andelen spor av drektigheten i eggstokkene til de aller eldste kyrne, noe som på ingen måte er typisk for kun denne bestanden. I tillegg viser det høye gjennomsnittet at mange eldre kyr fortsatt produserer tvillingkalv. Med andre ord vil det være vanskelig å skille ut eldre kyr på bakgrunn av deres reproduktive status. Det er derfor tvilsomt en slik detaljert aldersavhengig avskyting vil fungere i praksis.

Høyt uttak av yngre dyr

I motsetning til en høy kuavskyting vil en forvaltningsmodell med en overvekt av kalv og åring i avskytingen i mindre grad medføre ustabile elgbestander. Dette skyldes at kalver og åringer i svært liten grad er kjønnsmodne og gir derfor ingen kalv året etter. Variasjon i avskytingen medfører således ikke umiddelbar variasjon i tilveksten det etterfølgende år. Samtidig har man, om man hovedsakelig feller kalv, en mulighet til å kompensere for lavt uttak året etter ved å øke avskytingen av åringer. En kan derved justere inn variasjoner i produktiviteten, ved at sterke årsklasser av kalv kan beskattes over to år og svake årsklasser kan skånes. Simuleringsmodeller hvor en tar hensyn til tilfeldigheter i avskyting og bestandsanslag viser at en avskyting av kalv og åring medfører minst årlig variasjon i bestandsutviklingen.

Dreining av kjønnsforholdet

Dreining av kjønnsforholdet er et av de viktigste virkemidlene for å oppnå en økning av avkastningen i en hjortedyrbestand. Dersom en ønsker en stabil avkastning på 30 % av bestanden, bør en felle om lag 15 % eldre ku²¹. Dersom andelen av voksen ku i avskytingen blir redusert, vil bestandsveksten øke dramatisk. For Kvikne storviltvald sin del har imidlertid ku/okse-forholdet vært veldig lavt over en lang periode, og under anbefalingene siden tidlig 2000-tall. Avskytingen av voksen ku må derfor ses i sammenheng med sett-tallene. For kommende planperiode vil Kvikne storviltvald forsøke å holde seg innen samme målsetting for ku/okse som elgregionen (1,2-1,5:1) og

²⁰ Solberg, E. J., Heim, M., Sæther, B. E. og Holmstrøm, F. 1997. Oppsummeringsrapport, Overvåkningsprogram for hjortevilt. NINA Fagrapport, 30

²¹ Sæther, B-E., Solbraa, K., Sødal, D.P. & Hjeljord, O. 1992. Sluttrapport Elg-Skog-Samfunn. NINA forskningsrapport 28: 1-153.

må tilpasse avskytingen etter målsettingen og sett-elg data.

Langsiktig effekt av "negativ jaktseleksjon"

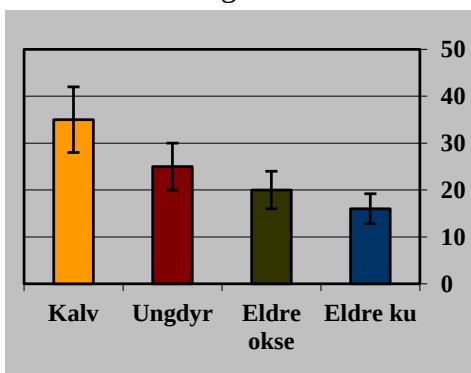
I tillegg til de ovenstående punktene vil vi til slutt peke på de mulige genetiske og evolusjonære (utviklingshistoriske) effektene av vår elgforvaltning, et moment som sjelden er inkludert i avskytningsmodeller. I en tid hvor jakt utgjør den overveiende dødelighetsfaktor for elgen er det imidlertid stor fare for at vår utvelgelse av dyr (jaktseleksjon) påvirker den genetiske sammensetningen i elgstammen. Spesielt vil dette være tilfelle ved beskatningsregimer som avviker sterkt fra det dødelighetsmønsteret som har vært med på å forme elgen som art. Elgen har i sin utviklingshistorie først og fremst dødd som resultat av predasjon fra ulv og bjørn, hvorav kalvene er blitt utsatt for den overlegent største dødeligheten. Selv om vi ikke kjenner de langsiktige evolusjonære konsekvensene av å dreie dødeligheten fra kalv over til eldre dyr vil et føre-var prinsipp tilsi at dette ikke bør gjøres. Med andre ord vil en selv i tilfeller der avskytningsmodeller viser seg å gi et økt kjøttutbytte på lang sikt, likevel måtte forholde seg til de mulige uheldige langsiktige effektene dette har med tanke på å bevare elgen som en art tilpasset norsk natur.

Forholdet til målsetninger i andre planer

Det foreligger ingen godkjente overordnede planer denne bestandsplanen kan komme i konflikt med²². Den eneste plan vi bør ta hensyn til, er den foreliggende og årsmøtegodkjente bestandsplanen for Nord-Østerdal-Røros elgregion, vestre område. Denne planen er overordnet så lenge Kvikne er med i regionen og slutter seg til årsmøtevedtak. Planen er imidlertid ikke formelt gyldig for vald tilsluttet regionen, forutsatt at valdet ønsker en fri tildeling av elg og hjort²³. Det vil si at bestandsplanen for Nord-Østerdal-Røros elgregion er en overordnet "rammeplan" som Kvikne storviltvald er bundet av, og som nyttes som et styringsverktøy.

Konklusjon

Usikkerhet vil være spesielt viktig å ta hensyn til i en fase med stabilisering av bestandsstørrelsen hos de fleste elgbestander i Norge. Erfaring tilsier at forvaltning av en voksende elgbestand er relativt ukomplisert, mens en stabilisering eller kontrollert reduksjon av elgstammen medfører langt større utfordringer.

Figur 4. Avskytningsmodell

Høyest stabilitet i avkastningen av elg får vi ved å skyte:

- Minst 30 % kalv
- 20 - 30 % ungdyr
- 14 - 16 % eldre ku
- 16 - 22 % eldre okse
- Maksimum 55 % hanndyr totalt

Dersom vi vil øke eller senke tettheten av hjortedyr skal vi øke eller senke kvotestørrelsen, ikke forandre avskytningsmodellen.

²² Hjemseteren, T. pers. medd. Viltforvalter, Fylkesmannen i Hedmark

²³ jf. § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt og bever

HJORT

Avskytningsresultat og sett-data

Totalt i planperioden 2015-2017 er det av en kvote på 60 dyr felt 48. Dette gir en fellingsprosent på 80 % (65 % forrige periode) i perioden, med en årlig variasjon mellom 50 og 100 %.

Kvoten har for hele perioden vært stabil på 20 dyr. I starten av forrige bestandsplanperiode var kvoten noe lavere, men ble gradvis økt til 15 dyr og fellingsprosenten la da på ca. 60 %. Det er felt 56 % hanndyr og 44 % hodyr uansett alder i planperioden. Det er felt ca. 23 % kalv, 39 % ungdyr og 38 % voksne hjort. Ungbukker utgjør den største kjønns-/aldersgruppen med 25 % av alle felte dyr.

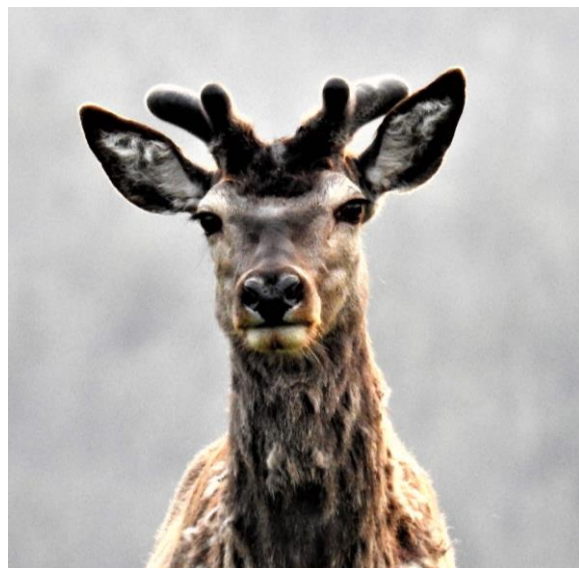
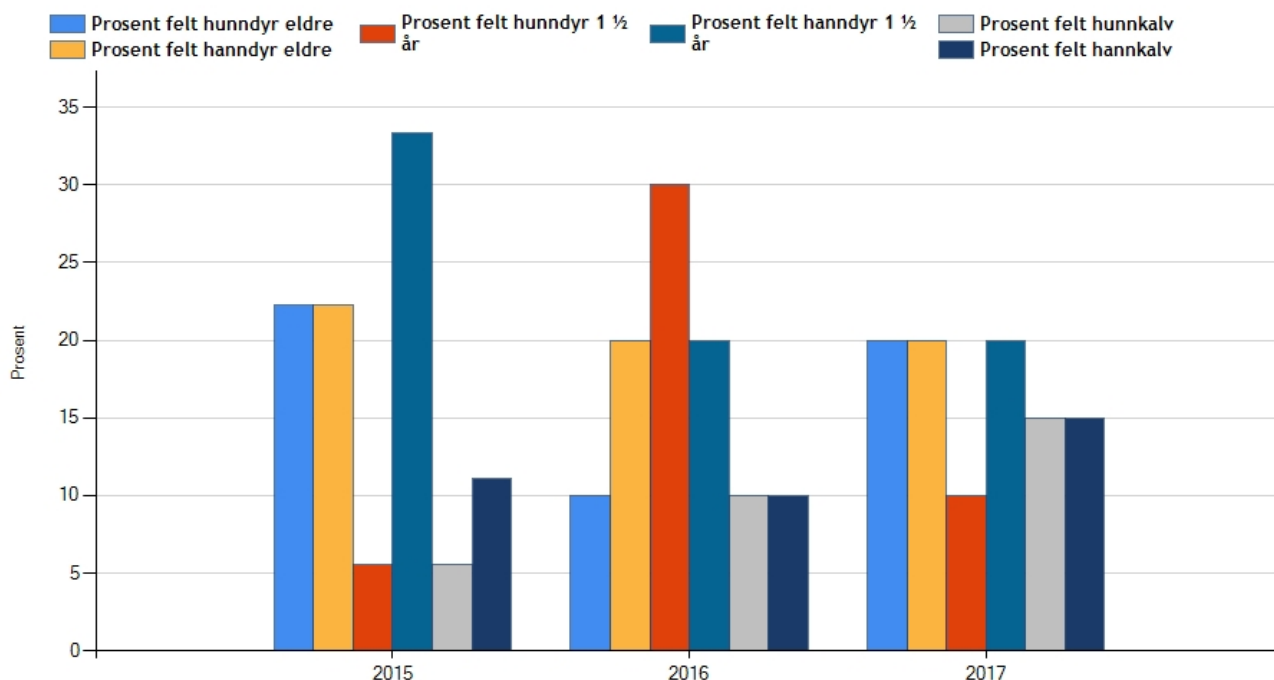
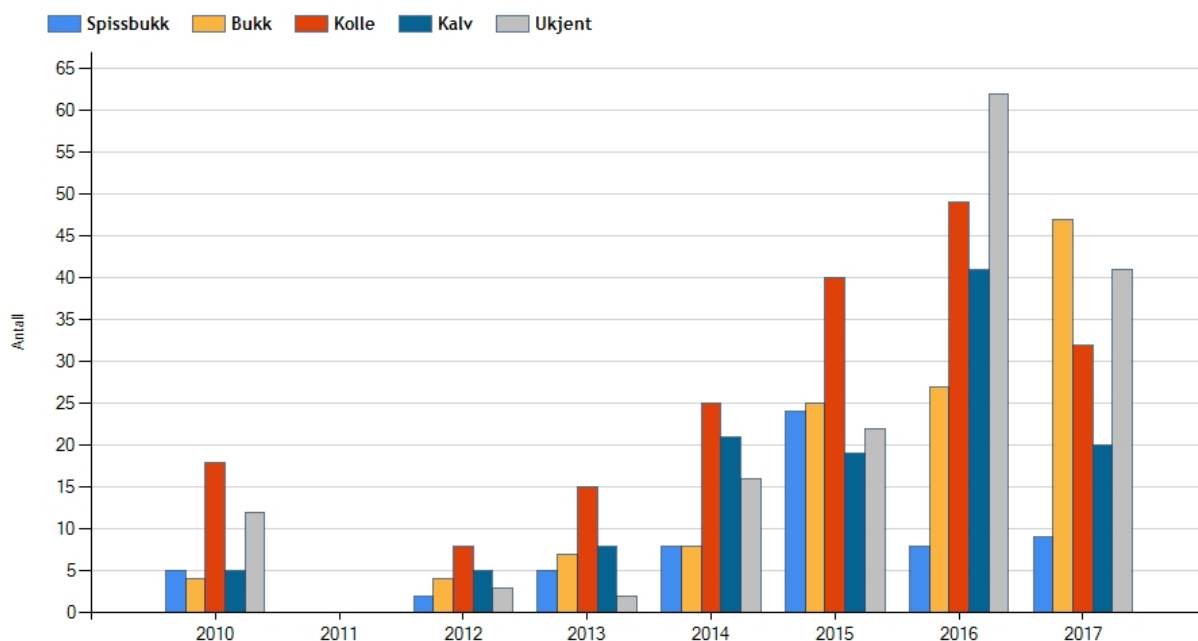

Foto: Ingebrigt Storli

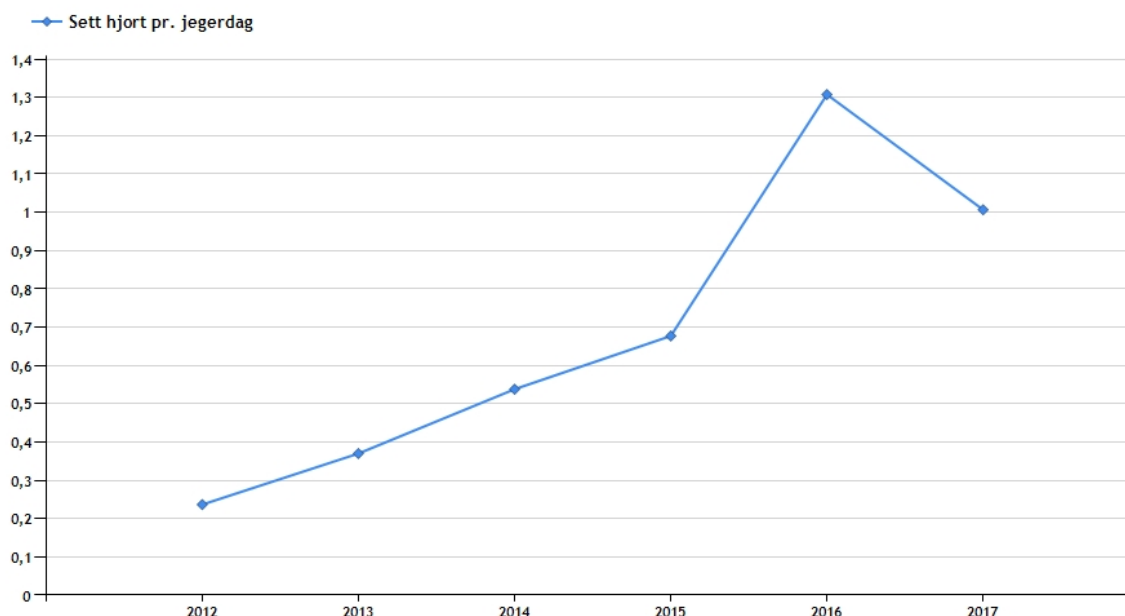

Figur 5. Fellingsprosjenter fordelt på kategorier av hjort for Kvikne storviltvald for perioden 2015- 2017 (figur fra www.hjorteviltregisteret.no).

Det er ingenting som tyder på annet enn at hjortebestanden på Kvikne er i vekst. Datagrunnlaget for sett- hjort på Kvikne er dårlig (lite tallgrunnlag), men det vi har av tall viser en bestand i økning, noe som også er hva elg- og hjortejegerne rapporterer om. Antall fallviltoppdrag på hjort har i perioden vært stabilt.

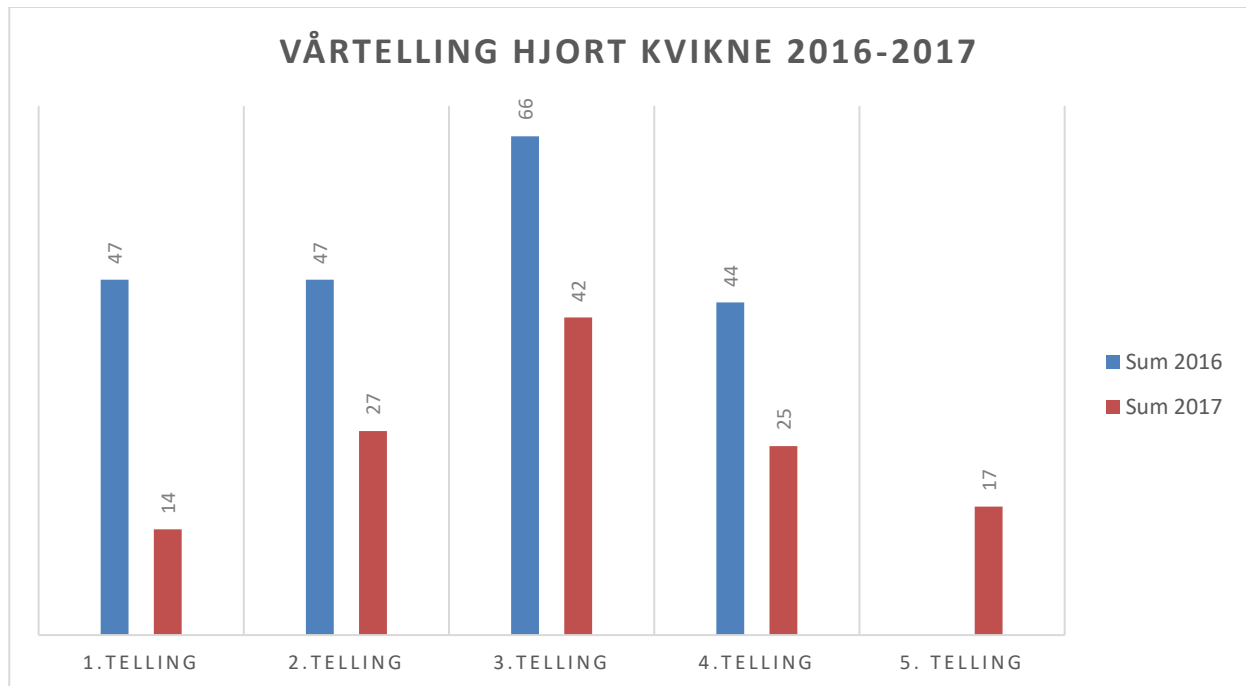
Figur 6. Antall sette hjort i perioden 2010-2017 i Kvikne storviltvald (figur fra www.hjorteviltregisteret.no).

Figur 7. Sett-hjort per jegerdag innen Kvikne storviltvald for perioden 2012-2017 viser at bestanden har vært i oppgang i perioden og at det ble sett særlig mye hjort i 2016, da tall på vårtellingene også var høye (figur fra www.hjorteviltregisteret.no).

I 2016 startet vi opp med vårtelling av hjort. To år med data gir lite informasjon ettersom dette kun er ei minimumstelling. Det må ses som en trend over tid (går bestanden opp eller ned eller er den stabil). Vi trenger derfor flere år med data som vi kan sammenligne med sett- og felt- data fra jakta. For 2016 og 2017 får vi kun tall på hvor mye hjort vi minimum har. Telledataene for 2016 og 2017 viser begge en topp på tredje telling, men det er ei ukes forskjell i dato for tellingene (15 mai i 2016

og 21 mai i 2017). I 2017 var det mye skodde og dårlig vær, noe som gjør disse tellingene mer usikre enn tellingene i 2016. I 2016 viser imidlertid også sett hjort per jegerdag at det var særlig mye hjort innen valdet og tallene gjør her et hopp, mens tallene i 2015 og 2017 viser en mer jevn oppgang i bestanden (fig 7).

Figur 7. I 2016 og 2017 ble det gjennomført vårtelling av hjort på Kvikne. Vi har for få år med tellinger enda for å kunne bruke disse til å si noe om trenden i bestanden, men skal fortsette med tellingene i den kommende planperioden. Telledataene for 2016 og 2017 viser begge en topp på tredje telling, men det er ei ukes forskjell i dato for tellingene (15 mai i 2016 og 21 mai i 2017). I 2017 var det mye skodde og dårlig vær, noe som gjør disse tellingene mer usikre enn tellingene i 2016. Det ble også lagt til ei ekstra telling i 2017 ettersom våren var seinere da enn i 2016.

Vurderinger

Hjortestammen på Kvikne er i vekst, på lik linje med i regionene rundt oss. Sommeren 2009 ble det observert minst 3 forskjellige øremerkede hjorter, som har hatt sitt vinterbeiteområde i Meldal og Surnadal i henhold til fargekodene på øremerkene.

Hos hjorten er andelen store bukker («haremsbukker»/brølende bukker) viktig for bestandsutviklingen i et område, da hindene som regel vil trekke inn til områder der dominante bukker oppholder seg og gjerne gjør sin tilstedeværelse kjent gjennom brøling. Det er gjerne bukker fra 4 års alder som er ordentlige ”brølere”, og i stand til å holde på harem, selv om også yngre bukker er reproduksjonsdyktige. Brølende bukker har i vår region som regel minst 8 takker i geviret, unntaksvis 6 takker. Beskatningen av eldre bukk (2,5 år +) var i bestandsplanperioden 2005- 2009 i høyeste laget, med tanke på å beholde brølende bukker og dermed en noenlunde stabil høstbestand av hjort totalt i Kvikne storviltvald. Et viktig mål for perioden 2010- 2014 og 2015- 2017 var derfor å ikke felle over 20 % voksen bukk med tanke på god bestand i brunstperioden. For perioden 2010- 2014 ble det felt 23 % og for perioden 2015- 2017 ble det felt 21 % voksen bukk, noe vi må kunne si oss fornøyd med. Ønsket om en svak oppgang av hjort i forrige bestandsplanperiode ser ut i fra «sett- hjort»- registreringene ut for å være oppfylt. I en nylig publisert vurdering av sett- elg og -hjort data fant man imidlertid at presisjonen til sett- hjort data er lavere enn hva den normalt er for sett- elg. Rapporten oppfordret derfor til en noe mer forbeholden bruk av sett hjort-indeksene på nåværende tidspunkt ²⁴.

²⁴ Solberg, E. J., Veiberg, V., Rolandsen, C. M., Ueno, M., Nilsen, E. B., Gangsei, L. E., Stenbrenden, M. & Libjå, L. E. (2014). Sett elg og sett hjort-overvåkingen: Styrker og forbedringspotensial. – NINA Rapport 1043. 103 s.

Hjortkvoten for Kvikne holdes på samme nivå som i slutten av forrige planperiode, dette anses å være fornuftig ut ifra sett- hjort, hva jegerne erfarer og antall fallviltoppdrag. For at sett- hjort dataene skal bli sikrere i framtida vil vi samarbeide med jegerne om å øke kvaliteten på registreringene på Kvikne. I tillegg vil vi fortsette med vårtellingene av hjort.

PLANPERIODEN 2018-2022

Tiltak i planperioden

Viltstell

På Kvikne er det, som tidligere nevnt, svært lite elg som er stasjonær gjennom året. De aller fleste kommer trekkende til Kvikne når snøen smelter og forlater området når snøen faller. Skjøtsel og kultivering av skogområder foregår i svært liten grad, sprøyting med herbicider gjøres ikke i det hele tatt og vi kan si at det meste av valdet er ukultivert med unntak av noen grad av hogst og granplanting. Arealmessig utgjør dette så lite at det ikke utgjør noe problem for elgens mattilgang. Viltstelltiltak for elg på Kvikne har vært lite aktuelt fordi et svært lite antall elg overvintrer. Forsøk på å forsinke elgens trekk fra sommerområdene til vinterområdene ved støttefôring har tidligere vært forsøkt uten hell på Kvikneskogen²⁵ og ble også forsøkt i forrige planperiode (2015-2017).

Det er siden årtusenskiftet gjennomført støttefôring til rådyr og hjort på vinterstid. Vi ser at det er økende tilslag av hjort på fôringen, mer variert med rådyr, og mengden fôr som legges ut øker i takt med antall dyr som besøker fôringsplassene. For vintrene 2015/2016 og 2016/2017 ble det søkt og innvilget tillatelse²⁶ til fôring av hjort og rådyr ved Bakken og Vollan. Det er et ønske at denne støttefôringen skal fortsette kommende år. Det har vært brukt hel havre, pelletert kornavrens og silorundball på fôringsplassene.

Prissystemer og prising av jakt

I planperioden er det viktig å prioritere å gi jaktrettshaverne informasjon om jaktas verdi og avkastning. Dette er, og har vært viktige mål for ulike regjeringer i mange år. På Kvikne er det primært jaktrettshavere, eller slekt og venner av disse, som jakter. Prisene på jakt varierer sterkt, fra ingenting til kr 80,-/kilo. Pris og prissystemer er viktige virkemidler for å nå målsetninger, og spesielt målsetninger som å øke kunnskap om viltets økonomiske verdi, kunnskap om hvilken betydning jakt har for å heve hjorteviltbestandens avkastning og økning av andel kalv per kalvku. Det er av stor betydning at det innføres prissystemer hvor det lønner seg å ta ut dyr det er forvaltningsmessig riktig å ta ut²⁷. For hvert dyr som tildeles bør det betales en fast grunnavgift.

	Antall	Enhetspris	Sum
Tildelt fellingsrett for elg	3	4 000,00	12 000,00
Merverdiavgift		1 000,00	3 000,00
Sum:			kr 15 000,00
Leie av husvære	1	3 500,00	3 500,00
Veiavgift	1	250,00	250,00
Fellingsavgift for voksne dyr	2	510,00	1 020,00
Fellingsavgift for kalv	1	236,00	236,00
Forskuddsbetaling med forfall 1. september:			kr 20 006,00

Tabell 3. Eksempel på forskuddsbetaling for elgjakt

²⁵ Langtjern, K. pers. medd.

²⁶ FOR-2016-07-11-913

²⁷ Direktoratet for naturforvaltning, 1995. Forvaltning av hjortevilt mot år 2000. Handlingsplan. – DN-rapport 1995-1.

Grunnavgiften er å betrakte som prisen man må betale for retten til å felle det dyr man har fått tildelt og bør være så høy at den er motiverende for en utholdende jaktutøvelse (tabell 3).

Kalv		Ungdyr		Eldre ku		Eldre okse			
Kg	Kr/kg	Kg	Kr/kg	Kg	Kr/kg	Kg	Kr/kg	Kg	Kr/kg
40	0,00	100	66,29	140	65,00	130	66,44	220	80,44
50	58,00	110	67,71	150	66,43	140	67,56	230	81,56
60	60,00	120	69,14	160	67,86	150	68,67	240	82,67
70	62,00	130	70,57	170	69,29	160	69,78	250	83,78
80	68,00	140	72,00	180	75,71	170	70,89	260	84,89
90	70,00	150	76,43	190	77,14	180	76,00	270	86,00
100	72,00	160	77,86	200	78,57	190	77,11	280	87,11
110	74,00	170	79,29	210	80,00	200	78,22	290	88,22
120	76,00	180	80,71	220	81,43	210	79,33	300	89,33

Tabell 4. Eksempel på progressivt prissystem (alle priser er eks mva).

Samtidig bør ikke grunnavgiften være så høy at den fører til unødig stressjakt for å berge innsatsen. Innbetalt grunnavgift trekkes fra i det endelige oppgjør for felte dyr (på samme måte som villreinjakt i Kvikne østre statsallmenning). Det er også viktig at prissystemet er progressivt (tabell 4) slik at det er lønnsomt å felle små dyr i hver kjønns- og aldersgruppe. Under visse forutsetninger er elgjakt en de få jaktformer man kan bedrive i Norge hvor det faktisk kan være lønnsomt å jakte fordi man svært ofte kan selge slaktet for mye mer enn det man har betalt for jakta.

NB! Når prissystemer og prising av jakt diskuteres er det veldig viktig at det er jaktrettshaver og ikke jeger som tar avgjørelser. Selv om det på Kvikne er primært jaktrettshavere, eller slekt og venner av disse, som jakter, utgjør flertallet av jaktrettshaverne den ikkejaktende delen av kviknes befolkning. Ikkejaktende jaktrettshavere har lik rett til å få sin rettmessige andel av avkastning per arealenhet som den jaktende.

Avskytningsstrategi for elg

- Kvikne skal ha en elgkvote på 34 dyr per år de to første driftsårene. Deretter skal kvoten øke til 38 dyr nest siste året og til 40 dyr det siste driftsåret. Målet er en stabil kvote på 40 dyr.

Valdet skal hvert år prøve å ta ut;

- 52–55 % hanndyr totalt, med fordelingen;
- ca 65 % kalver og ungdyr hvorav mer enn halvparten er kalv,
- ca 15 % voksne hunndyr og
- ca 20-22 % voksne hanndyr.

Dersom målsetningen det enkelte år ikke nås, skal valdet rette opp avskytingen det kommende år, slik at samlet avskyting for planperioden blir som vedtatt i bestandsplanen. Avskytingen må imidlertid ta hensyn til forholdene i sett-elg trenden over tid og dersom trenden i ku/okse forholdet fortsetter å gå nedover må det vurderes om flere hanndyr skal tas ut til fordel for kyr.

Avskytningsstrategi for hjort

- Kvikne skal ha en hjortekvote på 20 dyr i planperioden.

Valdet skal hvert år prøve å ta ut;

- 45-50 % hanndyr totalt, med fordelingen;
- ca 60 % kalv og ungdyr.
- ca 20 % voksne hunndyr og

- maksimalt 20 % voksne bukker (mer enn 6 takker).

Dersom det felles mer enn 20 % eldre bukk et enkeltår, bør det rettes opp påfølgende år slik at det maksimalt er felt 20 % voksne bukker ved slutten av planperioden.

Dersom det enkeltår felles mindre enn ca 20 % hunndyr (4 koller), overføres «restkvota» til neste år slik at det er felt ca. 20 % voksne koller ved slutten av planperioden.

Avskytningsstrategi for rådyr

Valdet skal ha kvotefritak i bestandsplanperioden. Uttaket av dyr skal som tidligere hovedsakelig reguleres av villtettheten og jegertrykket. Det forventes uansett at uttak gjennom jakt maksimalt vil være på høyde med irregulær avgang gjennom viltpåkjørsler langs riksvei 3 (figur 1). Det skal oppfordres til ikke å skyte voksen geit.

Kompetanseheving

Kvikne storviltvald skal gjennom aktiv deltakelse i kurs, seminarer og samlinger gjøre sitt for å øke den allmenne kunnskapen om elg, hjort og rådyr og forvaltning av disse artene. Dette kan være sekretær og fagansvarlig som deltar, eller enkeltmedlemmer. I tillegg skal vi skaffe tilveie publisert forskning og gjøre denne tilgjengelig for jaktrettshaverne gjennom interne fagmøter, samlinger og på vårt nettsted. Samtidig vil tannsnitting være med på å øke den lokale kompetansen om elgstammen sin sammensetning og uttakets påvirkning på elgstammen. I 2017 arrangerte Kvikne utmarksråd og NJFF jaktlederkurs hvor alle jaktlederne var invitert til å delta.

ØKONOMI OG GJENNOMFØRING

På Kvikne forventes det årlig å bli tatt ut anslagsvis 4 050 kilo elgkjøtt (30 stk. à 135 kg) og 1105 kilo (17 stk à 65 kg) hjortekjøtt hvert år. Rådyr har ikke, og vil ikke i planperioden få, noen nevneverdi omsetningsverdi som slakt. Dog bør verdien som jaktobjekt søkes økt i planperioden. 4 050 kg elgkjøtt har en omsetningsverdi på om lag kr 324 000,- dersom man får ca kr 80,-/kg for slaktet. 1105 kg hjortekjøtt har tilsvarende en verdi på om lag 88 400,-. Årlige utgifter forbundet med elg og hjort på Kvikne er ca kr. 47 850,- (tabell 5). Dette gir en **netto verdi** for jaktrettshaverne på kr 364 550,- hvert år! Eller en avkastning på om lag kr 1,51/daa tellende areal for tildeling av elg og hjort.

Tiltak	Antall	Pris	Samlet pris	Mva	Samlet pris inkl. mva
Tiltaksavgift elgregion	30	kr 500,00	kr 15 000,00	kr 3 750,00	kr 18 750,00
Medl. avg. elgregion vest	30	kr 150,00	kr 4 500,00	-	kr 4 500,00
Fellingsavgift voksen elg	20	kr 540,00	kr 10 800,00	kr 2 700,00	kr 13 500,00
Fellingsavgift elgkalv	10	kr 320,00	kr 3 200,00	kr 800,00	kr 4 000,00
Fellingsavgift voksen hjort	10	kr 415,00	kr 4 150,00	kr 1 037,50	kr 5 187,5
Fellingsavgift hjortekalv	6	kr 255,00	kr 1 530,00	kr 382,50	kr 1 912,5
SUM					kr 47 850,00

Tabell 5. Årlige budsjetterte utgifter for planperioden.

Antall observasjoner av elg per jeger per dag er på Kvikne veldig lav (figur 2) og det ligger ca. 25 dagers jakt (tabell 2) bak hver felt elg. Salg av elgjakt vil på bakgrunn av dette neppe gi inntektsøkning utover det som er skissert som nettoverdi ovenfor. Økning i inntjeningsmuligheter ligger derfor i en eventuell annen tilrettelegging.